

Posudek vedoucího bakalářské práce

Autor: ANNA FANTOVÁ

Název: *Symbolický zápis ve vybraných početnicích 16. století z českého prostředí: příklad Jiřího Goerleho*

Místo, rok, rozsah práce: Praha, odevzdáno na Katedře dějin a didaktiky dějepisu v dubnu 2023, 77 stran textu, seznam pramenů a literatury, obrázky a grafy v textu, přílohy: obrazové, popisy příkladů, tabulky (např. antické autority v textech, zboží zmiňované v úlohách přehledně zachycené v tabulkách)

Vedoucí práce: PhDr. Jan ZDICHYNEC, Ph.D.

Hodnotící kritéria

	splňuje	splňuje z větší části	splňuje z menší části	nesplňuje
Problematika a cíl práce jsou zformulovány a odpovídají zadání a názvu práce.	x			
Metody využití autorem jsou adekvátní vzhledem k cíli práce a tématu.	x			
Autor se opírá o relevantní prameny a literaturu .	x			
Struktura práce je vyvážená a logická.		x		
Zpracování vykazuje rysy originality a vlastního přínosu .	x			
Práce je prostá gramatických a stylistických chyb .	x			
Práce je psána kultivovaným odborným jazykem za použití správné terminologie .	x			
Autor správně cituje .	x			
Autor nic podstatného neopomenul (obsah, úvod, závěr, seznam pramenů použité literatury, anotace v češtině a cizím jazyce, rozsah odpovídá zadání).	x			
Autor pravidelně konzultoval s vedoucím práce	x			

Celkové hodnocení (slovně)

Někdy se stane, že student (a poměrně zřídka se to přihodí na úrovni bakalářského studia) svým výzkumem překročí možnosti svého školitele – takže ten se možná může pokradmu radovat, že inspiroval zajímavou práci, ale její text čte s mírným ostychem, protože ne všemu, co v něm stojí, dobře rozumí... Nestalo se mi to za 17 let, co vyučuji na vysokých školách, mnohokrát, stalo se mi to teď u práce ANNY FANTOVÉ – a je třeba říci, že navzdory *výzvě*, kterou to znamená, to je krásná zkušenost – protože A. Fantová se svým nadáním, pílí a erudicí spojuje i skromnost a zdvořilost.

Téma práce Anny Fantové se utvářelo postupně ve vzájemném souladu mezi uchazečkou a školitelem. Vzniklo ze zájmu kandidátky o antické tradice v dějinách myšlení, prolínajícího se s hlubokým zájmem o porozumění vývoji matematiky v historii. A. Fantová vybrala nakonec tři raně novověké početnice, s cílem ukázat na nich podoby raně novověkého matematického zápisu. Je třeba říci, že se záměr zdařil. Spolupráce s kandidátkou byla od počátku výborná – pokud vážla, tak spíše mým přílišným zaneprázdněním.

Autorka takřka dokonale propojuje své kompetence z obou oborů – je schopna se vyjadřovat střízlivě a jasně, zároveň se nebrání přesahům do oblasti např. latinského básnictví – samotná práce s latinskými prameny, stejně jako s nevydanými staročeskými tisky, do jejichž hájemství bylo třeba nejdříve proniknout, rozhodně není samozřejmostí. Autorka si navíc zvolila originální téma sledování vývoje matematického zápisu, přičemž se ukázalo, že téma zdaleka není dostatečně zpracované, a vlastně tak vstoupila do oblasti dějin vědy, což rozhodně není na PedF běžné.

Po stránce formální a jazykové mohu konstatovat, že A. Fantová píše jasně a výstižně, bez zbytečných opakování. Snad jen na některých místech mohla více parafrázovat často obtížné pasáže početnic do současného jazyka. Někdy je totiž výklad přece jen pro člověka, který se s matematikou takřka třicet let nasetkal, těžko srozumitelný. Názorné je ale provázání textu s obrázky.

Pozor na nedoskloňované jméno *Goerl* v abstraktu. Některé části anglického abstraktu nejsou přesně přeloženy do češtiny. Spíše čechismem je slovíčko *everydayness*, křestní jména autorů bych nepoangličťoval jména. Není to *paper*, spíš *thesis*. V pořádku je poznámkový aparát, snad jen když se cituje zkráceně práce Mikulčáka a Bečváře (*Nástin dějin vzdělávání v matematice*), bylo by spravedlivější uvést oba autory. Na s. 13 nahoře je za *mimo jiné* tečka navíc.

Struktura práce je logická, snad na některých místech mohly být jednotlivé kapitoly ještě více členěny na kratší úseky. Vyzdvihl bych též důkladný, rozsáhlý závěr.

Po stránce obsahové: výklad je podaný jasně a myslím, že nic podstatného nechybí. Oceňuji reflektovaný, samostatný přehled dosavadního bádání (snad bych jen připomněl, že Smolík pochází z 19. století, což by se mělo vyzdvihnout i v hlavním textu, aby se ukázalo, že práce A. Fantové opravdu sleduje téma nové). Cením pozornost věnovanou paratextům, pokusy o vlastní překlad básní a i o ikonografický rozbor.

Historické řemeslo: autorka uplatňuje jednak metody historické – důkladný rozbor textu, jež zasazuje do kontextu, ale i metody matematické. Zároveň si všímá i raně novověké každodennosti, jak se odráží v jednotlivých úlohách. A. Fantová zároveň o problematice uvažuje i z hlediska uživatelského, didaktického, tj. nakolik je způsob zápisu účelný, pochopitelný. Z hlediska heuristiky bych chtěl upozornit i na složité pídění se po ztracené diplomové práci I. Füzékové-Vrchotkové. Pečlivě jsou uvedena – a dále dodržována – pravidla transliterace. Proč je v přehledu uvedena chronologicky mladší práce Šedivého dříve než Smolíkova? Více snad mohly být reflektovány obecnější práce Cajorihova. Oceňuji i slovníček pojmů. Kvalitní je i tabulka reflektující výskyt antických autorit v textu, ale mohla být více okomentována a funkčněji využita v textu.

Drobné nedostatky: Na s. 15 by se mělo uvést, na jakých typech škol Ondřej Klatovský působil. *Bouře mířené proti císaři*, to je nepochybně 1. stavovské povstání roku 1546/1547.

Závěrem bych chtěl zdůraznit kvalitní zpracování a též vyváženost výkladu, jenž se vyhnul zbytečným opakováním. Autorka si vytvořila vlastní metodiku přístupu k tématu a důsledně ji dodržela. Cenné jsou i otázky po proměnách matematického myšlení, po fixaci myšlení – to je obecné tázání, zodpověditelné spíše v rámci většího badatelského týmu, přesto je důležité mít je na paměti.

Otázky k obhajobě: Dokázala by si autorka představit další rozvíjení tématu? Dokázala by raně novověké početnice sdělně třeba ve školní výuce?

Zajímavý je vlastně slabý, spíše ornamentální vliv antiky na problematiku (antičtí matematikové jsou zmiňováni, ale hlouběji nevyužíváni). Jak si to autorka vysvětluje?

Udělala si A. Fantová představu více o středoevropském kontextu raně novověké matematiky? Domnívá se, že jsou české početnice originální v těchto souvislostech? Zdá se mi, že to jsou spíše otázky pro další výzkum.

Důležitá je otázka též po recepci početnic – autorka zatím jen eviduje (vlastně nevelké) počty výtisků; nicméně, máme vůbec šanci se dostat k tomu, co se používalo a na jakých typech škol? Obecně je známo, že využívání učebnic na školách raného novověku všech stupňů je pramenně podložené jen velmi málo.

Autorka vědomě vynechává dvě další početnice 16. století – má představu, co by srovnání s nimi přesto mohlo přinést?

Práci doporučuji vřele k obhajobě, případně i k zařazení do soutěže Agon.

Datum: St. Marienstern, 15. května 2023

Podpis vedoucího práce: PhDr. Jan Zdichynec, Ph.D.